

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredno le ob nedeljah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za trije dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiridesetne petit-vrste 6 kr., če se čisto enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Govor poslanca dr. Zarnika

o volitvah kranjske trgovinske in obrtniške zbornice.

(V 3. seji kranjskega deželnega zbora; po stenografskem zapisniku.)

(Konec.)

Na to so prišle reklamacije. Reklamacij skih protestov je bilo čez sto, in mej temi jih je priznal sam minister Banhans 42 opravičenih. Rešitve teh 42 opravičenih protestov še dandenes čakamo, če tudi so uže tri leta pretekla. (Klici na levo: čujte!)

Ko so bile reklamacije volilne komisiji izročene, je ta razpisala v to svrhu sejo na 24. december zvečer, in je vse te reklamacije in proteste rešila v jednj kratkej seji, ko bi bila morala sedeti celi teden dan za dnevom, če bi bila hotela te reklamacije v resnici pretresati! Ali rešila je vse jeden večer, kajti princip je bil ta, da reklamacije narodnih volilcev nemajo uže „eo ipso“ nobedne veljave, ker izvirajo od narodnih mož.

Kako površno je komisija delala, kaže to, da je novomeškega trgovca Ferd. Seidla uvrstila v obrtniški oddelek, ker plačuje po nazorih volilne komisije samo 5 gld. 25 kr. pridobitnega davka. Ves iznenaden pride ta k nam s potrdilnim listom davkarskega urada, da plačuje 10 gld. 50 kr. pridobitnega davka, kar je več ko zadosti za uvrstjenje v trgovinski oddelek.

Ali vse to popravljanje, ki se je delalo, vse to izmetavanje, saržiranje in škartiranje ne bi bilo motilo, da ne bi bila narodna stranka zmagala. Ali zadnja točka tega programa te komisije nas je uničila, in to je izvršitev volilnega akta samega ob sebi. To je najvažnejša stvar!

Hočem gospodom zakon brati, od ministerstva potrjen, ki se tako-le glasi: §. 10 volilnega reda za kranjsko trgovinsko zbornico od leta 1868 pravi (bere): volilna komisija sestavi potem popravljen volitvenik, ter na njega podstavi naredi volilne poverilnice z glasovalnicami za volitev, in vse to z volilnim razpisom vred, v katerega je treba postaviti število in kategorijo tistih družabnikov, katere bode voliti in kateri odstopijo, ter tudi dan in uro, kdaj bode volitev, po županstvih razpošlje volilcem tako, da bode mej vročevalnim dnevom in mej volitvijo samo kakih 8 dnij časa. Sam volitveni dan se vrhu tega tudi javno razglasi. To važno določilo je bilo za našo stranko „magna charta“. Prvo je to, gospoda moja, da se imajo glasovnice volilcem izročiti po županij, ki jih potem razdelé, drugo pa, da se ima volitev 8 duj prej razglasiti, da mora mej razglášenjem volitve in volilnim dnevom biti nasledka 8 dnij. A kaj

se zgodi? V ljubljanskem mestu je 30. dec. leta 1875 v jutro ob 8. uri, ko je jako hudo snežilo, petero mož napotilo se iz rotovža, vsak je imel svoj paket pod pazduho, hitro so tekali za njimi še posebni agentje. Glasovnice so se dajale na desno in levo in precej tudi pojemale; morale so se precej rotovškim služabnikom izročiti, ker so ti možje volilce s tem mamili, da so rekli, da to nič ne pomeni, ali pa, to pomeni, da boste odslej menj davka plačevali! (Veselost na levo.) Jaz sam sem z jednim teh mož govoril, — se ve da imena ne bom povedal — in ta mi je rekel: Mi smo imeli od magistrata strogi ukaz, do 11. ure istega dopoldne vse glasovnice nazaj prinesiti, podpisane ali pa podkrižane! Se ve da se je to storilo le pri takih ljudeh, ki se za pomen volitev nič ne brigajo; ali ravno iz takih obstoji večina volilcev. Volilcem take zavesti, kakor jo imajo Souvan, Pakič, Ničman, so se glasovnice v redu izročile, tudi k g. Regaliju (veselost na levo.) n j bilo nobednega bričev, da bi mu rekel: to-le podpišite, da boste menj davka plačevali!

Ali faktum je, da so ti rotovški služabniki ogromno večino glasovnic, podpisanih ali podkrižanih, do 11. ure na rotovž nazaj pricefrali, mej tem, ko smo mi še le ob dveh popoldne zvedeli, da bodo volitve kmalu razpisane! Narodna stranka je to 30. decembra ob dveh popoldne po svojem zastopniku v volilnej komisiji, ranjem V. C. Supanu, zvedela, da so volitve razpisane, mej tem, ko je bil volilni akt uže ob 11. uri dopoldne v Ljubljani izvršen. (Veselost na levo.)

Kako se je pa ravnalo na kmetih? Tisti župani, ki spadajo k ustavovernej stranki, kakor v Kamniku, v Trzinu, v Radovljici dobili so po postavi glasovnice za volilce, tu se je torej po postavi delalo. Ali, ker je ogromna večina županov na Kranjskem narodna, so se skoraj povsod razposlali briči po okrajnih glavarjih. Tiso imeli strogi nalog, da ne smejo glasovnic na noben način iz rok dati, temveč, da jih morajo nazaj prinesiti podpisane ali nepodpisane! Tako je bilo moč, da se je zgodil oni znani slučaj v Poljanah v črnomaljskem okraju. Tam nij raznašal glasovnic samo berič okrajnega glavarstva, ampak tudi dva davkarska uradnika sta prišla iz Črnomlja in sta ljudem glasovnice podpisavati in podkrižavati dajala. To je zvedel popoldne tamošnji narodni učitelj in je opozoril ljudi na to, kako sta jih ta dva uradnika prevarila. Ljudje so učitelju povedali, da sta ta dva rekla, da naj podpišejo zarad tega, da bodo menj davka plačevali, torej zakaj bi tega ne storili? (Veselost na levo.) Zbrali so se potem občani in šli so v procesijo v krčmo kjer sta si dotična dva po doprinešenem delu odpčila in dobre volje bila. Zajezili so ju v

krčmi in jima rekli: dajte nam glasovnic nazaj, mi nijmo vedeli, kaj smo podpisali! A ona dva sta odgovorila: mi dva imava strogi nalog, da nobenemu ne smeva nič v rokah pustiti! To je dokazano po zatožnem spisu (anklageschrift) novomeškega državnega pravdnika, ki je tožil zavoljo javnega izsiljevanja tega učitelja in troje najbolj odličnih mož, ki so glasovnice nazaj zahtevali.

Nekdaj je ustavoverni glavni organ, dunajska „Neue Freie Presse“, Avstrijo imenovala „das Reich der unwahrscheinlichkeiten und absurditäten“ in tudi Beust jo je tako imenoval. Ravno tako se je tudi tukaj zgodilo, česar nij nobeden pričakoval. Namesto, da bi bili tiste može pohvalili, ki so se potezali za svoje državljanske pravice, kaj se zgodi? Od toženih je bil učitelj za nekrivega spoznan, ali drugi trije so bili obsojeni.

Državno pravdnštvo je v svojem zatožnem spisu konstatiralo — (meni je to znano, ker so se dotični na mé obrnili, da bi jih zagovarjal), da so se res godile velike nerednosti pri teh volitvah.

Mej temi navaja državno pravdnštvo, da sta ta dva uradnika imela še čez 20 takih podpisanih glasovnic, katerih lastniki so uže pomrli, tudi ljudi sta imela podpisane, ki so bili takrat v drugih deželah.

Državno pravdnštvo je reklo „das sind ordnungswidrigkeiten“ in vendar so oni reveži, ki so se potezali za svete državljanske pravice, obsojeni! Na tak način so bili naši ljudje preloputnjeni, vsak berič je imel svoj okraj, kjer je podpise lovil ali tudi sam križe delal in prinesel zopet vse glasovnice nazaj k okrajnemu glavarju. Na tisoče in tisoče volilcev nij dobilo nikoli glasovnice v roko! Volilci bili so okrajni glavarji kakor zapovedniki, pravi volilci pa so bili beriči, vsak berič je imel 500, 600 do 700 glasovnic podpisanih, večidel pa podkrižanih v svojej mavni. (Klici na levo: čujte! čujte!) Da je to istina, vidi se iz tega, da so prišle zavoljo tega pritožbe iz vseh okrajev. Deželni predsednik g. Widman je obljubil stvar preiskovati dati in rekel nam, da naj počakamo, kakšen bo izid preiskave.

Te preiskave pa so padle v vodnjak in adio, z Bogom vse pritožbe! njenih rešitev ne bomo nikdar doživeli!

Tri leta je minulo, kar je državni pravdnik rekel, da sta prej omenjena uradnika kaznjiva, ali kazni ju čaka do danes, ona dva pa kazni, in tako se bodo vedno čakali, a nikdar ne dočakali. (Pohvala in veselost na levo; dr. Vošnjak: justicija avstrijska!)

Ravno to, da naši volilci glasovnic nijso v roke dobili, je zmago nasprotné stranke osiguralo!

Omenjam le to, da, ko se je nova trgo-

vinska zbornica ravno vsled teh čudnih manevrov sešla, bila je prva njena skrb, prenarediti tako volilni red, da bi narodna stranka nikdar več ne mogla dobiti večine. Povsod je prva skrb ustavoverne stranke, če dobi v kakšnej skupščini večino, volilni red tako prenarediti, da jim je potem za večne čase večina osigurana. Tako so tudi zdaj, ko se je nova kupčijska zbornica sešla, razni časniki trohevtati pisali po ustavovernih listih, da je zbornica tak volilni red napravila, da naj si Slovenci za vselej iz glave zbijejo, da bi še kedaj v tej zbornici mogli večino dobiti. Ali kaj se zgodi?

Letos smo mi premišljevali, ali se hočemo volitve udeležiti ali ne? In rekli smo, če ravno je zbornica nezakonita, hočemo se vendar iz oportunitete volitve udeležiti, da se volilci veščajo, in da ne otrpnejo, ker ravno to, da volilci niso volitev vajeni, pripelje jih do tega, da se bričem glasovnice podpisujejo. Sklenili smo udeležiti se volitve iz oportunitete; če se bodo spet takasredstva upotrebljevala, potem nij o zmagi niti misliti! Če hoče vlada svoje izvoljence, potem nij treba volitev razpisavati. Ali je bil slučaj, ali je bil drug vzrok, vlada je bila letos nevtralna, in mi — čeravno nismo skoro nič agitirali — smo v trgovinskem oddelku skoraj do večine, in ako bi bil storil vsak svojo dolžnost, imeli bi bili gotovo večino, v obrtniškem oddelku zmagali smo pa za več sto glasov; mej tem ko smo 1875. l. pri starem nam ugodnem volilnem redu za več tisoč glasov v manjšini ostali!

Ali nij bila torej, gospoda moja, predzadnja volitev največi humbug, kateri se je kedaj s tako volitvijo delal, ki presega vse Barnumove sleparije!

Da se je torej takrat zakon popolnoma pogazil, tega ne moretudi nihče na tem svetu oporekati in jako sem radoveden, kako se bo ta stvar od vladine strani ali od strani poročevalca raztolmačila in opravičevala? Teče uže 4. leto, kar se je ta volitvena burka končala, in nihče na svetu nam ne da na naše pritožbe odgovora!

Ne le samo, da so glasovnice vladni ljudje razdeljevali, v Zatiškem okraji je imel celo nek zasebnik, pristaš ustavoverne stranke (g. Hanf) ta nalog, To početje je gotovo uže več nego proti zakonu, ker je bil čisto priva-ten mož, ki je imel za svojo legitimacijo le povelje ustavoverne stranke.

Da so taka sredstva pri volitvah nedovoljena, utegne g. poročevalec sam priznati. On se je zadnjič spuščal v to, kakšna sredstva so pri volitvah dopuščena, kakšna ne. Tudi jaz nijsem v tem obziru tako strog sodnik, da bi rekel, Bog obvari agitirati! Ali ne katera sredstva, katera je zadnjič opravičeval, in ki so se rabila ravno pri volitvi kupčijske in obrtnijske zbornice, se ne dajo nikakor opravičati! Če kak kandidat, kakor Kamniški g. Kecel, da svojim ljudem jesti in piti, da so njegovi korteši tri tedne imeli dve krčmi v Kamniku za to kar v najem, nij to nič takega in ko bi bil jaz takrat v Kamniku, bi bil šel sam gledat, ali njegovi korteši pijo dobro ali krščeno vino, ali jedo star ali frišen golaš. Ali drugo je, gospoda moja, glasove kupovati! To nij nikjer in nikdar dovoljeno. Angleški parlament, gospoda moja, ki drži na svobodne volitve in v katerem sedijo skoro sami bogataši, je po zadnjih volitvah, ko se je dokazalo direktorju neke železnice, da je glasove kupoval, enoglasno anuliral to volitev, ako-

ravno se nikjer toliko ne agitira, kakor na Angleškem, kjer mora vsak kandidat mnogo dati piti in jesti če hoče voljen biti.

Kar je g. Dežman o svetih (Ratschlägen) govoril, moram reči, da svet in žuganje, to so različne stvari! Ali tudi svet je nespodoben. Da je g. Dežmanu takrat le do šale stalo in da mu pokažem, kako nespodobno je, če se usoja predsednik kakega urada svojim svetovalcem dajati svete, koga naj volijo, hočem navesti en primerljaj: Ko bi na primer g. dr. Bleiweis bil deželni glavar in bi šel g. Dežmanu kot kustosu deželnega muzeja svetovat, koga naj voli, kako bi ga on pogledal; Kaka inpertitencia in aroganca je torej, če se taki sveti dajejo, ne praktikantom ali diurnistam, ampak možem, ki so uže 24 let stari in ki so univerzo absolvirali!

Ali mej svetom in žuganjem je velik razloček. Ravno zarad tega pa, ker se je tako žugalo, imel je v Novem mestu vaš kandidat 90 uradniških glasov in ne samo 60, kakor je g. dr. Bleiweis rekel. Kam pride parlamentarizem ako se volitve tako vrše? Ad absurdum! Ljudje se nam smejaajo in si želijo Metternichovih časov nazaj (pohvala na levi veselost na desni). Takrat ni bilo nobedne volilne borbe, nič tega obrekovanja, sleparenja, goljufanja in kupovanja javnega mnenja, ljudje so imeli mir in so malo davka plačevali, Poleg tega so pa imeli dosti jesti in piti, — in to — ceno!

Dan denes pa je glavni namen naše vlade naravne večine spraviti v manjšine. In kaj imate od tega? Nič kot sovraštvo in zaničevanje od vseh strani.

Spomnim se tu na neko besedo slavnega angleškega ministra, rankega lord John Russel-na. Ta mož, ki je toliko storil za napredek svobodnih inštitucij v tem stoletju, se je enkrat sam soboj zadovoljen v angleškem parlamentu posmehljal in je rekel: „Kadar to zbornico pogledam, me veseli obdaja, ker vidim 654 naj bolj svobodnih mož, volje njih od naj bolj svobodnega naroda na svetu.“

In če pogledam čez Canal la Manche, ki nas loči od kontinenta, kaj vidimo tam, kjer posnemajo povsod naš parlamentarizem? Same karikature zarad tega, ker vsem tem kontinentalnim ustavam svobode manjka!

Zarad tega pravim jaz, da je naš sedanjí mali parlamentček naj večja karikatura vseh svobodnih inštitucij! (Hudi ugovori na desnej, živa pohvala na levej.)

Moj predlog je pa ta, da ker sem dokazal, da so se prvotne volitve kupčijske in obrtnijske zbornice vršile nepravilno in nepostavno, naj se izreče odseku, da jih pretresa in potem zboru poroča.

Iz Bosne in Hercegovine.

Vse tako kaže, da bode turški upor v Bosni res v nekaterih tednih, uže pred hudo zimo v glavnej stvari ob tla vržen in potr. Naša vojska zmagovalno napreduje in skoro bode imela celo deželo v pesti.

Oficijalen telegram 24. septembra poroča: Po zmagovitem boji pri Senkoviću in Badin-Ogjaku je zasedla prodirajoča prva divizija Rogatico. Prebivalci, ki so vojski nasproti prišli, pripovedovali so, da je turške upornike prijel tak páničen strah, da se izgubljajo in beže neprenehoma proti Višegradu in na Gorazdo. Upornikov je mrtvih nad 400. Prve čete tretjega in četrtega našega armadnega kora so prišle v doljno Tuzlo in so naši tam na trdnjavi cesarsko zastavo razobesili, pre-

bivalstvo je izraževalo svojo udanost. — Tudi padec Bihača ali Bišča je imel odločilen vpliv; od povsod prihajajo deputacije, ki naznajo udajo.

Iz Belgrada poroča „P. C.“ 23. sept.: Vsled zadnjih bojev v Bosni je pribežalo 1000 Turkov na srbsko semljo. Srbska vojsko jim je orožje vzela in jih je zaprla.

Iz Bugojna pri Travniku 12. sept.

(Pismo slovenskega oficirja.)

Osem dnij nijsem bil v Travniku. Deseta, enajsta in dvanajsta kompanija, pod vodstvom oberstlejtenta Brauneja, bile so komandirane razoroževati vasi doljni Vakuf, Bugojno in gornji Vakuf. Naloga naša je veljala najbolj vasi gornji Vakuf. Kraj je bogat in obljuden s fanatičnimi Turki.

Dvanajsta kompanija je ostala na polpota, le deveta in deseta kompanija šli sti v gornji Vakuf. Sprejem je bil dosta prijazen. Turki so se voljno podali vsem našim terjavam. Kristijani pa so bili razveseljeni prihoda cesarskih vojakov. Orožje pa pričetkom Turkom nij šlo izpod rok. Turki so trdili, da nemajo orožja, da so jim ga vstaši uže pobrali. Kristijani uže tako nemajo nikakoršnega orožja. Povedal pa mi je tajno neki katoliški kmet, da nij res, kar Turki govore, in mi je kazal nekatere Turke, kateri baje imajo orožje skrito. Po oberstlejtentantu Brauneju pooblaščen, marširal sem v nedeljo o poludne nagloma z vso 10. kompanijo iz tabora, obkolil sem one zaznamovane turške kuče in preiskali smo vsa poslopja od kleti do podstrešja. — Srečno smo našli v kupu kokošjega gnoja puške, pištole, strelne priprave in prav na novo nabrušen handžar. Hišnega gospodarja, bogatega Turka, sem uže prej prijel. Zdaj pa sem ga ukazal zvezati, in razglasil sem, da bode usmrten. To je prestrašilo Turke tako, da so do družega jutra sami donesli okolo 500 pušk, 1000 pištol, blizu 600 sabelj in handžarov. Lepo puško, angleško delo, pridržal sem sebi v spomin.

Kmeti se radi in zaupno obračajo na me. Deseta kompanija je dobila v tabor obilno sadja, mleka in friganja. Vojaki so jedli celí dan. V nekej vasi se mi je tudi po najstarejšem vaščanu slovesno izročila spomenica udanosti, katero ti kot posebnost tu pridenem.

V malih dnevih gremo dalje, kam? ne vem. Kedaj se vrnemo in če se vrnemo nazaj v Travnik, tudi ne vem. Zopet bodedo taborili, kakor zdaj 8 dnij sem. Nebo nam bode streha, rosna zemlja in trata bode nam postelja, solnce naš prijatelj, a dež najhujši sovražnik naš.

Vstašev se ne bojimo. Dobro jim gremo za živo. Bog daj, da storé vse čete enako svojo dolžnost, kakor mi. —

Moj konj je zopet ozdravel, a malo oslábél je vsled trpljenja in živjenja po taborih. Se ve, da sem tudi jaz lažji postal, da me torej lažje nosi. — Sicer pa hodim mnogo peš. Prihodnja ekspedicija utegne biti odločilna, to upam jaz. Predno otidemo hočem ti še pisati. —

Omenim še, da so pri Jajci v nekej grapi pred malo dnevi genijski vojaki našli nad 400 mrtvih Turkov. —

Denes pišem prvíkrat pri nekakej mizi in sedim na turškem divanu. Ustanovil sem se v zapuščenem haremu turškega gospodarja.

Grozeča vojska mej Rusijo in Anglijo v Aziji.

Iz Rusije 20. sept. [Izv. dop.]

Novica, da je ruska vlada ustanovila svoje posebno agentstvo v Kabulu, v Afganistan-skem emiratu, in tja poslala generala Abramovega, napravila je povsod mej mislečim inteligentnim svetom veliko radost. In kako ne bi radovali se tacemu odločnemu ruskemu koraku, ki je napravljen proti najzlejšemu vragu našemu, proti Angliji na onem mestu, kjer jo najbolj peta boli. Uže tedaj so nekatere svetle glave povpraševale in ugibale, kaj bode neki Anglija v zameno proti Rusiji učinila. Preteklo je komaj dober mesec dni od onega časa in uže pojavil se je plan anglijske politike v tem obziru v telegramu specialnega korespondenta „Timesov“ iz Kalkute, na katero današnje „Mosk. Ved.“ (19. sept.) pišejo uvodni članek, zadržaj katerega vam priobčujem v kratkem.

Telegram najprej kaže, da se zbira anglijsko poslanstvo pod generalom Čemberlanom z eskorto celega polka kavalarije k afganistan-skemu emiru Šir Aliju. Uzroki temu so ruska etapa v Kabulu in sploh historični fakt, katerega moramo v kratkem izraziti:

V začetku prošlega veka bilo je mej nami Rusi in mej Angličani 2500 milj odstoja ali razdalje; ta razdalja mej nami se je zdaj skrčila uže do 400 milj. Iz tega se javi, da Rusija in Anglija srečati se v Aziji skoro, in to srečanje bo za ono prera dostno, katera bo imela za soboj najsilnejše strategične črte. A do tih mal se Anglija nikakor ne more obratiti, dokler nij dobila na svojo stran, recte pod svojo vlast afganistanskega emirata, na meji katerega leže ključ k Indiji. Anglija prej ne misli mirovati, da si zagotovi mejno črto, katero obrazujejo Pamir, Bamian, Kandagar, opirajoči se na Hindokuš. Do te svrhe pa jej je treba triogelnika Kabula, Guzni in Dželaba, pri kojih razmerah mogla bi vedno groziti našim ruskim vladanjem za Hindokušem.

Poglejte na karto in videli boste, da ta plan nij piškav. Izpolniti ga mislijo najprej z lepa, obnovivši zopet emiru subsidijo, katero so mu pred nekimi leti odvzeli. Če bi pa ta ne udala se, bodo pa nasilno začeli „prijazniti“ si emira, na kateri slučaj uže zbirajo vojsko na meji Penčaba v blizosti Pešavera, in sicer, kakor odkrito pravi angleški dopisnik, bo k poznej jeseni tam uže okolo 15.000 ljudij. Emir bo moral soglasiti se na sledeče: V Balku, Geratu in družih pograničnih mestih dovoliti angleške agenture; ne stopati v diplomatične zveze z nobedno drugo državo brez angleškega privoljenja; in v zameno ruskega poslanstva v Kabulu angleško „conditio sine qua non.“

Ruske „Mosk. Véd.“ na to opozorujejo svoje čitatelje, da novejša politika v Indiji nij samostalna politika sedanjega pod-kralja tam, lorda Littona, ampak ona se kuje v Londonu, o čemer najbolj svedoči londonsko časnikarstvo, katero vse bolj natanko in prej ve, nego indijsko, kar je poprej bilo narobe. Londonski „Times“ tudi vedo povedati, da bode tudi turška vlada poslala svojega poslanca k Šir-Aliju, in upa, ka bode tudi ta potegnol se za angleški vpliv na omenjenem mestu.

„Kaj sledi iz vsega tega“, vpraša ruski veliki novinar g. Katkov? „Po zdravej logiki to, da nam nikakor ne gre odbijati od sebe onega lahkega sredstva, katero bi moglo

državati Anglijo, a še menje nam gre dopustiti, da bi Anglija začela groziti nam po mejah srednje azijskih.“

Kakor vidite, v Aziji se približujejo dogodki, koji morejo dobiti silno veljavo i za Evropo. Anglija trepeče pred našo diverzijo v Aziji, a — za Rusijo se nič ne bojte! —r.

(Mej tem, ko je bil ta dopis naš na potu, zvršil se je, kakor telegrami poročajo, velevažen dogodek. Emir afganistanski je Angleže, ki so hoteli k njemu iti, nazaj zavrnil, žugaje jim z orožjem. Glej več v „političnem razgledu“. Ur.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 25. septembra.

Velevažen dogodek v našej notranjej politiki je današnja vest, da so Čehi popustili pasivno politiko in 24. t. m. prišli v deželni zbor praški. Pri svojem ustupu so izrekli, da se opirajo na svoje prejšnje izjave, da pa vstopajo z namenom, poskušati, ali bode njih miroljubno in spravoljubno dejanje kak vspeh imelo. — Čeških poslancev je dozdaj 83, nemških 82, a iz velicega posestva, (kjer so zmagali liberalci z 220 proti 143 glasi) jih je 70. — O tem bode še prilika več izpregovoriti.

Vprašanje o dopolnitvi ali preustrojni ministerstva še nij rešeno. Zdaj pišejo, da bode Stremajer prevzel ministerstvo notranjih stvari. Je pač vse jedno za zdaj.

V galicijskem deželnem zboru je bilo izročenih mnogo peticij za uvedenje poljskega jezika (ki je uže povsod v šoli in uradu) tudi v upravo železnih cest po Galiciji.

Magjarski listi skrajne levice svojim vernim pridigujejo navdušenje zoper okupacijo Bosne, „kamor so magjarski polki poslani v mesnico“. Vlada, pravi „Egyetertes“, vojuje zoper dva naroda, zoper Turke in pa zoper Magjare, oba hoče uničiti. Kar pa magjarsko srce „Egyert.“ najbolj boli, je to, da so bili baš Magjari Andrassy, Tisza, Szende tisti državniki, ki so služili kamarili za rablja itd.

Vnanje države.

Angleške novine so silno razburjene, ker afganistanski emir nij hotel sprejeti angleškega poslanstva, temuč ga na svojej meji nazaj zapodil. Angleži terjajo, naj se Afganistan kaznuje, a tako, da se Rusija vmes ne povleče. Uže se zbira na afganistansko-indijskej meji večja vojska. Indijsko novinarstvo terja, naj prosi Afganistan odpuščanja, ali pa naj ga Anglija zasede. (Tega valjda Rusija ne bode kar tako pustila, — glej spredaj naš današnji članek-dopis iz Rusije.)

Nemška „Nordd. Allg. Ztg.“ oporeka, da nij res, kar je „Naplo“ pravil, da bi se bil Bismark protivil okupaciji Bosne, nego da so terjatve avstro-ogerske od strani Nemčije na kongresu vedno podpirane bile. — Isti list se boji za socialistsko postavo, da bode tako izpremenjena v odboru, da je vlada ne bode mogla sprejeti. — Bismark je odšel za nekaj dni v svoj Varzin.

Iz Bukarešta se javlja, da se v Dobruči organizirajo turške čete, ki se bodo Rumunom vstavljale, kadar bodo to ozemlje zasedali. 8000 pušk se je tam razdelilo.

Italijane, kateri po Trstu škilijo, tudi angleški vladni „Standard“ smeši in jim pripoveduje, da Trsta ne bodo dobili, ter da bi ga z isto pravico Angleži lahko terjali, kakor ga Lahi.

Iz Belgrada se poroča, da so Turki zapustili Mali Zvornik in Sakar, kateri mesti so Srbi zasedli. S tem je nova točka berlinskega dogovora izpolnena, a tudi upanje dano, da bode Turčija Srbiji in Črnej gori brez boja odnehala in prepustila, kar je odločeno.

Francoski bivši diktator Gambetta je hodil te dni po jugu Francije in povsod utrjeval republikansko misel. Njegovi protivniki, tudi neki stari republikanci, mu zamerjajo, da se je dal na raznih krajih s ceremonijami in nedemokratično sprejemati. Najlepše deklice v Valence in Romansu so mu s cveticami pot posipale. Kaj bodo še le storile zanj, kadar bode predsednik republike, ker zdaj je menda še samo kandidat za njo.

Na Cipru je uže drugič začela se mej angleško posadko kužna bolezen, feber. Od 2622 mož jih leži 400 bolnih.

Dopisi.

Iz Postojne 21. sept. [Izv. dop.]

Skoraj mesec dni je uže preteklo, odkar je odlok od ministerstva notranjih zadev nam došel, da je županska volitev za Postojno ovržena, ter da se ima nova volitev razpisati, in še nij dan od slavnega c. kr. okrajnega glavarstva določen, kdaj da se ima volitev vršiti. Radovedni se povprašujemo, kaj to pomeni? Tiči li morebiti zopet kaka zvijača ali intriga naših nemškutarjev za to stvarjo? Kakšen uzrok je, da se z razpisom dneva tako zadržuje? Nij nam kak poseben uzrok znan, da bi se mogla stvar zadržavati. Čudno se nam pa dozdeva, da se more brez župana toliko časa uradovati, ter da se morejo brez župana seje sklicavati. — Zavoljo tega bi stavili na slavno c. kr. deželno vlado prošnjo, naj naroči našemu okrajnemu glavarstvu, da se podviza volitev skoro razpisati.

Naši nasprotniki, ne vedoči kaj početi, ker se jim je tako zvito izpeljan njih manever ponesrečil, in vedoči, da je zmaga pri prihodnjem volitvi gotovo na narodnej strani, zmislili so si, trg Postojno od drugih stranskih, sedaj pod županijo postojnsko spadajočih sosesk ločiti, češ, da ima županija preveč stroškov, kateri bi po ločitvi gotovo odpadli. Napravila se je od nasprotne strani precej pola, na katero so se podpisali tržanov nabirali. To polo, prošnjo, je dr. Deu v Ljubljano soboj vzel, ter tamkaj to prošnjo postojnskih 10 do 20 tržanov deželnemu zboru predložil. — Vprašamo pa, na stran pustivši namene nemškutarjev, bi li bilo to tudi za nas dobro in koristno? — Na vsak način ne. Stroški tajnika, sluge ter stroški za pisarnico in županijo znašajo povprečno 800 do 900 gold. na leto. Dozdaj so plačevale vse občine, po davkovih nakladah (gemeinde-zuschlag), užitnino, občinske takse, te stroške s Postojno vred, ter gotovo polovico, če ne več; zdaj bi moral trg sam vse to trpeti. — Govori se nadalje: tajnik, sluge itd. bodo odpadli, župan bode lahko sam stvar opravljal. — Imamo pa župana, ki bi imel res voljo to svoje uradovanje na korist občine opravljati? — Če gre kaka komisija v pristransko sosesko, ali če sluga kak poklic, odlok itd. na to ali ono sosesko oddaje, kaj se ne vračunijo stranski stroški? Ne dobi sluga plačano vročnino? — Res je, da dobiva zdaj trg lepo svoto denarja od jame, — stroški bi se iz tega denarja lahko izplačali, stal pa bode potem trg kmalu slabeje kot poprej brez te podpore. To kar se dobiva od jame, naj bi se za kako olepšanje trga ali za zidanje dobrodelnih naprav porabilo, za kar pa se nij še nič storilo, dasiravno so denarnice uže tako prazne, kakor da ne bi bila soseska še nič od jame sprejela. — Vzemimo, n. pr., tržani in okoličani bi bili splošno z odcepljenjem zadovoljni. — Kaj bi pa vlada rekla? Ne podpira li vlada velikih županij? Ne podpira

li celo ustavoverna stranka v principu velikih občin? Čemu le pri nas razkosavati? — Ko bi tedaj vlada kak tak predlog odobraval, delala bi proti svojemu principu. — Stroški bi bili tudi za njo večji, opravljanje posla pa težavneje.

Nasprotniki ne gledajo na korist trga, oni si hočejo le polje uravnati, po katerem so mnenja, da se jim bode bolj pomečeva nje trga posrečilo; pa motijo se zelo, če na kaj takega mislijo. Njih poseben namen je pa še, trg od zunanjih občin le zavoljo tega odcepiti, da bi se moglo vse dozdanje županske volitve ovreči, ter svoje kandidate na krmilo spraviti, kar se pa ne bo zgodilo, ker je večina tržanov, ter vsa okolica proti nem škutarskemu predlogu odcepljenja in razkosavanja.

Iz Doline pri Trstu 23. septembra. [Izvirni dopis.] Narava izgublja polagoma svoj prekrasni poletni obraz, cvetice postajejo redkejše, in še te so le nekaj odmev na ljubo spomlad. Ptice v logu so umolkile, le naš stari znanec na cerkveni strehi se še oglašja, kakor da bi mu ne verjeli, da je še „živ“; slavčki preljudi so nas zapustili, ter šli tja, kjer jih bode mati narava do prihodnje pomladi hranila. Leto je minulo, jesen je prišla. Le jedini slavčki se ne zmenijo ne za zimo, mrz; oni prepevajo in bodo prevale, ko bo zunaj bril mrzel sever, in bode tulila nemila kraška burja. In kdo bi ne verjel, da so ti to štirje sežanski slavci, ki domačina človeka kar očarajo s svojimi milimi glasovi. Kako mlo doni pesnica „Domov“, ali „Kje so moje rožice“, in več drugih.

Nikjer nij toliko potrebe narodnega bujenja in delovanja, kot tu pri nas v Primorju. Vse bi se dalo izboljšati, tako v dušnih, kakor v telesnih materialnih zadevah. Ali delavec in podpora je le premalo, in mi smo premalo marljivi in navdušeni.

Domače stvari.

— (Deželni zbor kranjski) ima denes 26. sept. IV. sejo. Dnevni red je: 1. Poročila zborovega predsedstva. Poročila deželnega odbora in sicer: 2. o tem, kako je postopati z onimi učitelji, kateri so se po ministrskem ukazu 4. januarja 1877. l. še le pozneje v stalno službo vzel, kadar se jim daje pokojnina; 3. za dovoljenje 29 % od občine Velika Dolina sklenene priklade na direktne davke s tretjinsko priklado vred v davkinih občinah Čatež, Cerina in Globočica za l. 1878. za občinske, in posebno za šolske potrebščine; 4. za dovoljenje 50 % od občine Radovice sklenene priklade na direktne davke s tretjinsko priklado vred v davkinih občinah Boldrež, Bojana vas, Krasni vrh, Radovica in Radoše za l. 1878. in 1879.; 5. da bi se potrdila, oziroma privolila 33 % priklada k vsem neposrednim davkom s tretjinsko priklado vred v krajih na Trato vsolanih za l. 1878., 1879. in 1880. 6. Poročilo finančnega odseka k predlogu deželnega odbora priloga 5. gledé

ustanovitve treh deželnih ustanov po 60 gld. za učence na tukajšnji podkrovskejši šoli. 7. Utemeljevanje predloga gospoda poslanca viteza Langerja in družabnikov o tem, kako bi se govejeji kugi v okoliščini. Ustna poročila: a) finančnega odseka: 8. k predlogu deželnega odbora — priloga 6. o povišanji dohodkov sekcijnega strežaja pri deželnih dobrodelnih napravah; 9. k predlogu deželnega odbora — priloga 14. A. o podeljenji, oziroma B. o odobrenji miloščin iz učiteljsko-pokojninskega zaklada; 10. k predlogu deželnega odbora — priloga 15., da bi se deželnega uradnika siroti Viljemini Zapletovej še na dalje pustil užitek vsakoletne miloščine 31 gld. 50 kr. 11. o peticijah. b) občinskega odseka: 12. k predlogu deželnega odbora — priloga 26. o dovoljenji po postavnjej poti od občine kočevske sklenene naklade po 3 perc. na celo najemščino od hiš v Kočevji, Gnadendorf in Hutterhajser za uboge pričeni z letom 1878.; 13. k predlogu deželnega odbora — priloga 27. zaradi potrjenja po občini tržiškega trga za l. 1878. sklenene doklade po 40 % na neposredne davke s tretjinsko priklado vred; 14. k predlogu deželnega odbora — priloga 29. zaradi dovoljenja 41 % doklade na davek v l. 1878. za občino Kresnice; 15. k predlogu deželnega odbora — priloga 30. zaradi dovoljenja 34 % občinske doklade na direktne davke s tretjinsko priklado vred v občinah v črnomeljsko faro spadajočih: Črnomelj, Butoraj, Telečjivrh, Dobliče, Loka in Petrova vas za l. 1878, 1879, in 1880 v namen zidanja cerkve; 16. k predlogu deželnega odbora — priloga 32. zaradi dovoljenja 100 % naklade na neposredne davke s tretjinsko priklado vred v občini Radeški za l. 1878 in 1879 za stroške zidanja šole in druge občinske potrebe.

— (Bralno društvo v Zgoniku) napravi dne 29. septembra t. l. deklamacijo, tombolo in ples. Začetek ob 4. uri popoldne. Vstopnina 1 gld. Za tombolo stane vsak listek 20 kr. Dobitki bodo sledeči: 1 mlin za kavo mleti, 1 likalo za perilo, 1 sobna ura novega sistema. Uljudno vabi Odbor.

Tržne cene

v Ljubljani 25. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 7 gld. 31 kr.; — reč 5 gld. 04 kr.; — jočmen 4 gld. 05 kr.; — oves 2 gld. 76 kr.; — ajda 4 gld. 23 kr.; — pros 4 gld. 23 kr.; — korusa 5 gld. 60 kr.; krompir 100 kilogramov 3 gld. 15 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. 50 kr.; masla kilogram — gl. 92 kr.; — mast — gld. 82 kr.; — špeh tršen — gl. 70 kr.; — špeh povišen — gl. 75 kr.; — jajce po 2 1/2 kr.; — mleka liter 7 kr.; — govedine kilogram 54 kr.; — teletine 56 kr.; — svinjako meso 62 kr.; — sene 100 kilogramov 1 gld. 78 kr.; — slame 1 gold. 42 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gold. 50 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Dunajska borza 25. septembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	61 gld. 15	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	62	60
Zlata renta . . .	71	70
1860 drž. posojilo . . .	111	80
Akcije narodne banke . . .	800	—
Kreditne akcije . . .	233	25
London . . .	116	60
Napol . . .	9	34 1/2
C. kr. cekini . . .	5	56
Srebro . . .	100	—
Državne marke . . .	57	70

Tuji.

24. septembra:

Pri Slonu: Pollak iz Dunaja. — Kocijančič iz Gorenjskega. — Staffa iz Grada.

Pri Maliču: Leneis iz Dunaja. — Ran iz Grada. — Kvekvč iz Kotora. — Pokorny iz Dunaja. — Dom iz Metlike. — Zorman iz Trsta. — Rassdorfer iz Kočevja. — Morgenstern, Bekert iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Jaklič iz Dunaja. — Herne iz Križevca. — Schmidtsberg iz Beljaka.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca poteče naročnina na tretje četrtletje. Prosimo gg. naročnike, da jo o pravem času ponové.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četrt leta 3 gld. 30 kr.
Za en mesec 1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gld. — „
Za en mesec 1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.
Po pošti prejemani „ 3 „ — „

Administracija „Slov. Naroda“.

Štev. 14194.

(316—2)

Razglas.

Za leto 1879 sestavljeni proračuni dohodkov in potroškov, mestne blagajnice, zavoda ljudskih šol, meščanskega zavoda, in splošnega ustanovnega zavoda, leže v smislu občinskega reda od

25. septembra do 16. oktobra t. l. v magistratnem ekspeditnem uradu v splošni pregled, kjer se tudi kakošne opazke srenjčanov v zapisnik sprejemajo, da se mora mestni zbor o svojem posvetovanji na-nje ozirati.

Mestni magistrat v Ljubljani,

19. septembra 1878.

Priporočilo.

Podpisani naznanja najuljudnejše, da je bil na svetovnej razstavi v Parizu, ter more zdaj izdelovati

obleke za gospode

po najnovejši noši, elegantno in prav po ceni. Svojim čestitim p. n. naročnikom za njih zaupanje zahvaljavajo se, prosijo se zagotovilo realne in ročne potrebe še na dalje za blagovoljna mnogostevilna naročila.

Franjo Železnikar
v Ljubljani.

(313—2)

Podpisani s tem naznanjam, da sem 19. septembra t. l. od g. Alberta Musina prevzel lekarno

„pri Mariji pomočnici“

v Vipavi, ter prosim čestito občinstvo za jednako zaupanje, kakor ga je po vsej meri užival moj gospod prednik.

V Vipavi, 21. septembra 1878.

Alojzi Konečny
iz Moravskega.

(315—2)

Marko	Wir empfehlen	geschützt.
als Bestes und Preiswürdigstes		
Die Regenmäntel,		
Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe		
der k. k. pr. Fabrik		
von M. J. Elsinger & Söhne		
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,		
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.		
(159—75)		

Popolna razprodaja.

Vse večje reči od železa, kakor železnih ognjišč sparkerd, kurilne mize (heiztische), peči od litega železa in kositarja, okvirji za ognjišča, cevi za dimnike in kolena, male banje, plošče za železno ognjišča, rešetke (röste) in drugi deli, potem nadgrobni križi, sesaljske (pumpbrunnen), ploščnato in okroglo železo, zavire za vozove, mlinske žage i. t. d. prodane se bodo radi izpraznenja zalogo do 30. septembra pod fabriško ceno.

(311—2)

Oskrbiništvo Andrej Schreyer-jeve mase.